SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE
JA VÕRDSE KOHTLEMISE VOLINIK

Riigikogu sotsiaalkomisjon
sotsiaakomisjon@riigikogu.ee

Meie 2-5/4_2025

Inimgeeniuuringute seaduse eelnõu 749 SE menetlemine Riigikogus

Lugupeetud Signe Riisalo

Toetan muudatusi, millega viiakse geneetiliste omaduste alusel diskrimineerimise keeld võrdse kohtlemise seadusesse. See suurendab õigusselgust ja tugevdab õiguskaitset, andes inimestele võimaluse pöörduda soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku poole, kui neid on sellise tunnuse alusel ebasoodsalt koheldud.

Kuigi meie varasemalt esitatud märkus eelnõu rakendamisega kaasnevate täiendavate tegevustega seotud kulutuste osas on teatud määral arvestatud (seletuskiri lk 114), pean siiski vajalikult rõhutada, et eelnõuga volinikule antavate täiendavate ülesannete täitmine tähendab ka lisanduvaid kulusid. Leian, et seletuskirjas toodud selgitus nende kulude katmise osas peaks olema konkreetsem kui pelgalt, et *"Eelnõu võib omada mõningast mõju olenevalt koolitusvajadusest ja võimalikust kaasnevast menetluskoormusest, mis võib kaasa tuua lisavahendite taotlemise vajaduse volinikule Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarve kaudu. Seni otsitakse koolitusvajaduse katmiseks võimalusi EL programmidest."* Oma eelnõu kooskõlastamise kirjas sotsiaalministeeriumile esitasin konkreetse summa: 2026. a eelarvevahenditesse 30 000 eurot ja edaspidi, võimaliku töökoormuse suurenemise tõttu, eelarvevahendid 0,25 ametikoha töötasu ulatuses.

Lisaks teen ettepaneku teha muudatus seletuskirja lk 80 lõiku *"Tasub mainimist, et juba kehtivas karistusseadustikus on sätestatud*

diskrimineerimise keeld pärilikkusriskide alusel (KarS § 153). See näeb ette karistuse ette kui inimese õigusi ebaseaduslikult piiratakse või antakse ebaseaduslikke eeliseid tema pärilikkusriskide alusel. Karistusseadustikus ette nähtud karistused süütegude eest võrdõiguslikkuse vastu on kohaldatavad täiendavalt lisaks diskrimineeritud isikule kahju hüvitamisele.
Seni ei ole teadaolevalt nimetatud tunnuse alusel diskrimineerimisjuhtudega IGUS-is nimetatud asutuste poole pöördutud. Seega ei tohiks lisanduv võimalik töökoormus volinikule ja õiguskantslerile geneetiliste omadustena DNA ülesehituse ja pärilikkuse riskide tunnuse lisamisel VõrdKS-i kaitsealasse olla ülemäärane. Teadaolevalt puuduvad ka kohtuvaidlused KarS § 153 alusel."

Õigusselguse huvides soovitan teha kaks eraldi lõiku, s.t uus lõik algaks tekstiosast "*Seni ei ole teadaolevalt nimetatud tunnuse alusel diskrimineerimisjuhtudega IGUS-is nimetatud asutuste poole pöördutud. Seega ei tohiks lisanduv võimalik töökoormus volinikule ja õiguskantslerile geneetiliste omadustena DNA ülesehituse ja pärilikkuse riskide tunnuse lisamisel VõrdKS-i kaitsealasse olla ülemäärane."* ja lõigu viimane lause *„Teadaolevalt puuduvad ka kohtuvaidlused KarS § 153 alusel."* Jäetaks teisest lõigust välja.

Praeguses sõnastuses seondub voliniku tegevus justkui KarS sätestatud diskrimineerimiskeeluga, kuid need on eraldi küsimused ja pädevused. Samuti juhin tähelepanu, et sellest, et KarS alusel ei ole menetlusi alustatud, ei saa järeldada, et voliniku poole avaldustega ei pöörduta. Nagu eelpool selgitasin, on need eraldi käsitletavad menetlused nii sisult kui vormilt.

Lugupidamisega,

Christian Veske
Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik
/Allkirjastatud digitaalselt/